

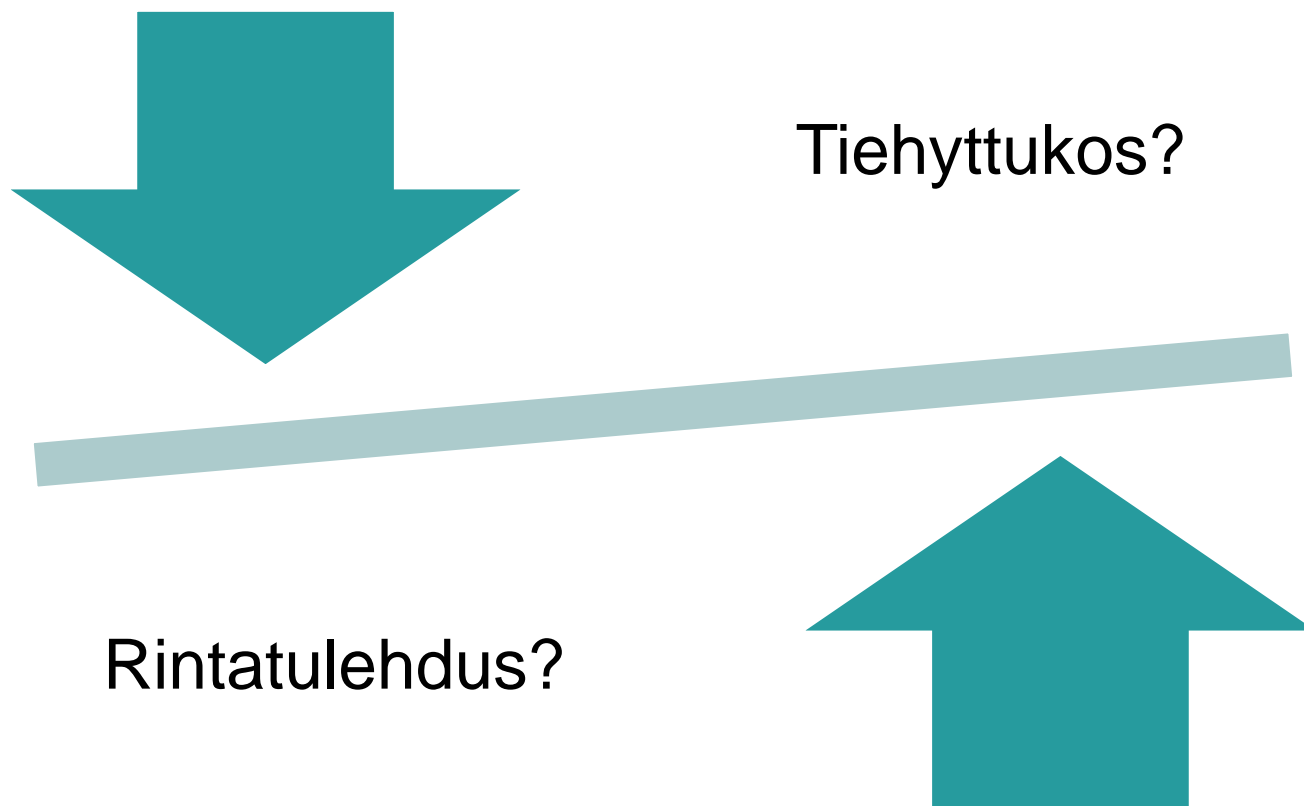
RINTATULEHDUS

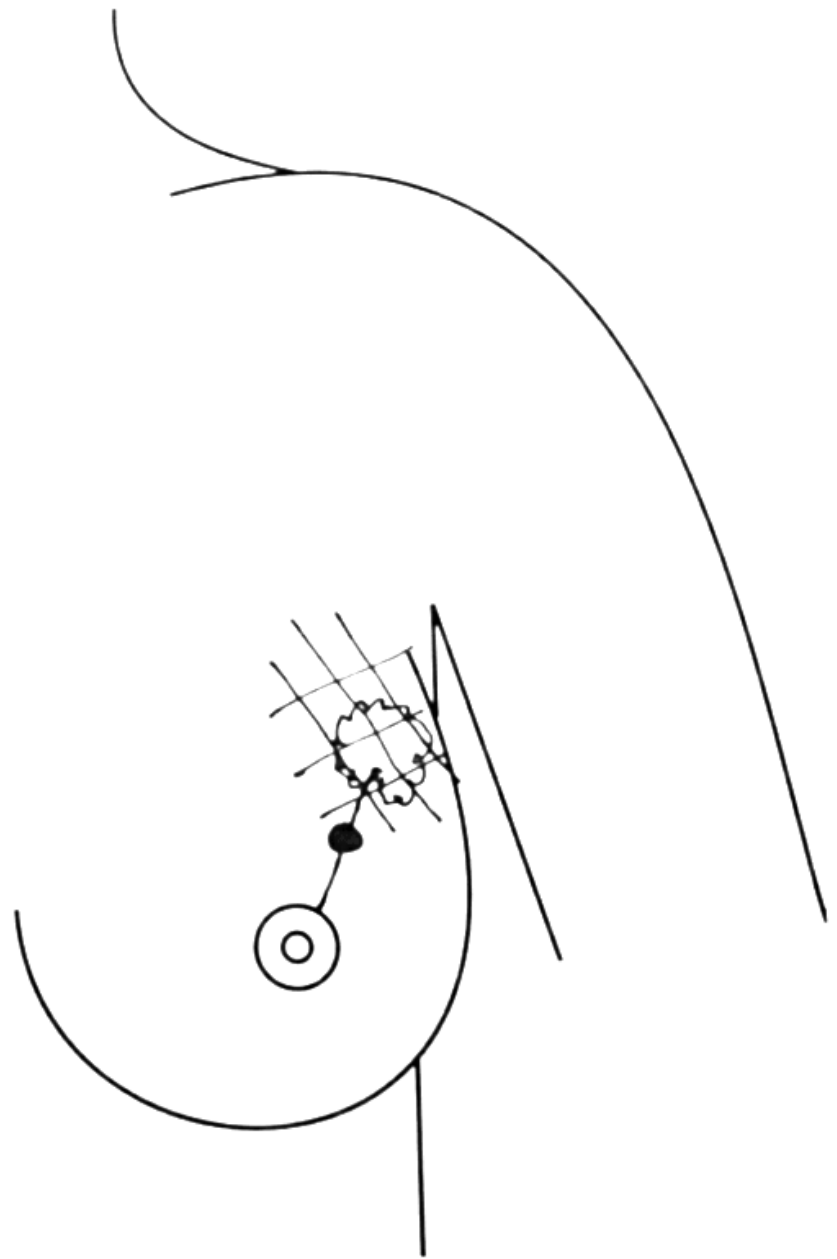
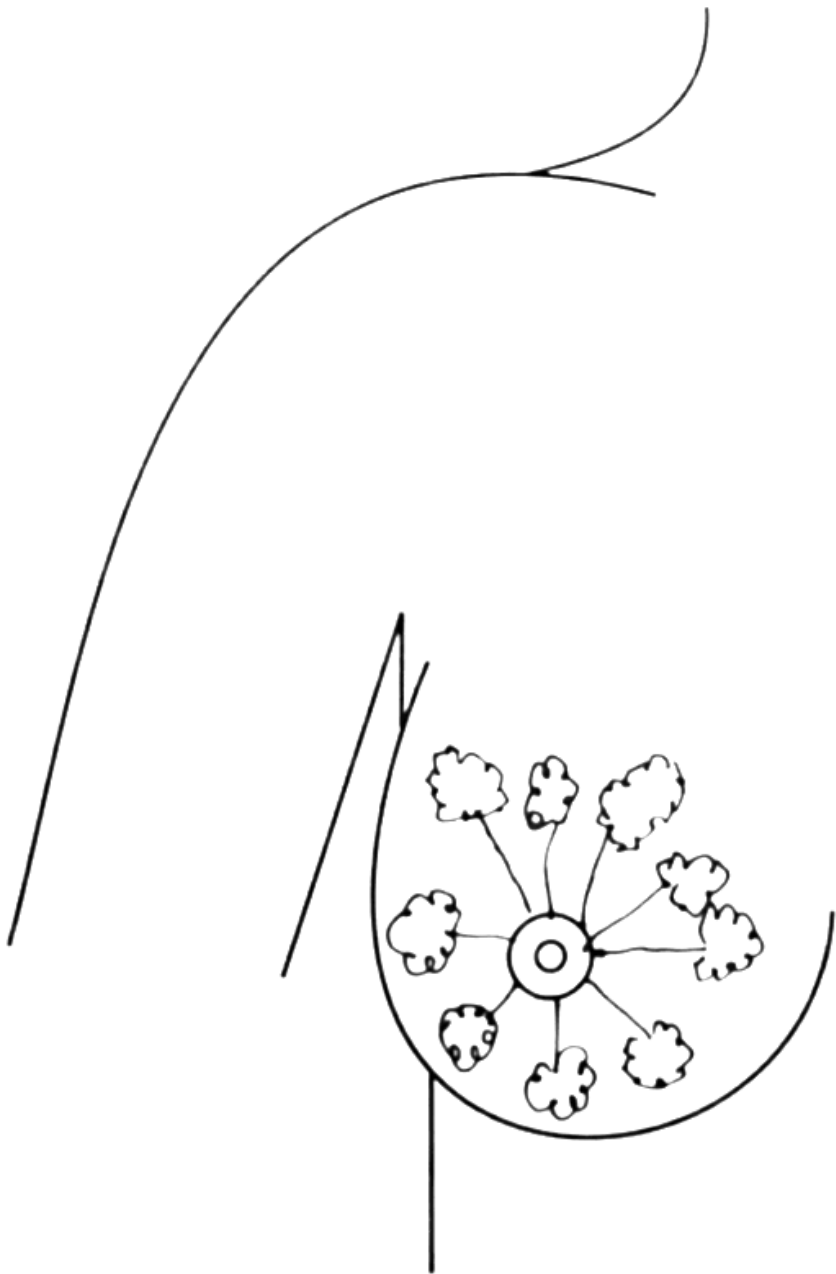
JOHANNA KOIVISTO

KÄTILÖ, IBCLC

YKSIN, KAKSIN VAI KOLMISIN?

TIEHYTTUKOS VAI RINTATULEHDUS?

- Tiehyttukos
  - Edeltää rintatulehdusta
  - Estää rinnan tyhjenemisen
  - Kipu, turvotus, punoitus, joskus selvä patti
  - Nostattaa usein korkean kuumeen
- Rintatulehdus
  - Seuraus tiehyttulehduksesta
  - Joskus seuraus rinnanpään haavoista

HOITO

TIEHYTTUKOKSEN HOITO

- Taustalla usein rinnan tehoton tyhjeneminen maidosta.
- Rinnan tehokkaampaa tyhjenemistä edistävät
  - Mahdollisimman tiheät imetykset, aloittaen oireilevasta rinnasta
    - Jos oireet häiritsevät herumista, voi aloittaa oireettomasta rinnasta, ja siirtyä oireilevaan rintaan herumisen käynnistyttyä
    - Jos vauvan ei ole mahdollista imeä, tiheät lypsyt
  - Vauvan asento niin, että leuka tai nenä ovat kipeän alueen puolella. Leuan ja nenän suunnassa tyhjeneminen on tehokkaampaa kuin suupielten puolella.
  - Rinnan hierominen imetyksen aikana aristavalta kohdalta
  - Imetyksen päätteeksi rintaa kannattaa vielä tyhjentää lypsämällä

- Rinnan kipua voi imetysten välillä helpottaa kylmäpakkauksella.
- Herumista taas edistää rinnan lämmittäminen juuri ennen imetystä tai lypsämistä.
- Kipulääkkeistä on lähes aina hyötyä
  - Ibuprofeeni lievittää paitsi kipua, myös inflammatorista reaktiota säännöllisesti otettuna
  - 1,6g/vrk äidin ottamana ei näy pitoisuuksina rintamaidossa, ja on turvallinen imetysaikana.

RINTATULEHDUKSEN HOITO

- Jos tiehyttukoksen oireet eivät ala helpottamaan 12-24 tunnin aikana hoidon aloittamisesta, on syytä harkita antibioottihoitoa. Samalla tiehyttukoksen aktiivista hoitoa jatketaan.
- Jos tulehdus johtuu rinnanpään haavasta, voi antibiootihoidon aloittaa heti. Samalla on tärkeää, että rintaan kosketaan vain puhtain käsin.
- Lääkityksen voi suunnitella imetyksen kanssa yhteensopivaksi hyödyntämällä [Terveysportin Lactbase-tietokantaa](#) tai soittamalla [Tetarologiseen tietopalveluun](#).

Hae raskaus ja imetys -tietokannoista ⓘ

Selaa: [kaikki aineet](#)

Lääkkeiden käyttö raskauden ja imetyksen aikana

Tietokannat sisältävät tietoa noin 1 100 lääkkeen, vitamiinin sekä tavallisten nautintoaineiden turvallisuudesta raskauden ja imetyksen aikana. Suomessa markkinoilla olevien lääkkeiden lisäksi mukana on useita erityislupavalmisteita. Tietokannat päivitetään kuukausittain.

Tietokannoissa voi tarkastella yksittäisen lääkeaineen raskauden ja imetyksen aikaisia tietoja, tai arvioida millä lääkeaineryhmän lääkkeellä on parhaiten osoitettu turvallisuus raskauden tai imetyksen aikaisessa käytössä esim. verenpainelääkettä valittaessa. Tällöin voidaan tarkastella kaikkia verenpainelääkeryhmiä kokonaisuutena tai eri alaryhmiä (beetasalpaajat, kalsiumkanavan salpaajat jne.) sopivan vaihtoehdon löytämiseksi.

Luontaistuotteiden raskauden ja imetyksen aikaisen käytön turvallisuus on kuvattu [Herbalbase-tietokannassa](#).

Tietokantojen sisällöstä vastaa [Medbase Oy](#).

Tietokannan yksittäistilaukset [verkkokaupasta](#). Organisaatiokäyttö ja usean käyttäjän lisenssit hinnoitellaan erikseen, terveysportti@duodecim.fi.

RISKITEKIJÄT

- Rinnanpään haavat
- Harvat tai tahdistetut imetykset
- Imetyskerran tai -kertojen jääminen väliin
- Huono imuote tai muusta syystä johtuva rinnan huonompi tyhjeneminen
- Äidin tai lapsen sairastuminen
- Maidon ylituotanto
- Nopea imetyksen lopettaminen
- Rintoihin kohdistunut paine (esim. liian pienet rintaliivit)

MITÄ JOS OIREET EIVÄT HELPOTA?

- Oireet alkavat yleensä helpottaa nopeasti hoidon aloittamisen jälkeen.
- Jos oireet eivät ala helpottamaan muutaman päivän sisällä, on syytä miettiä antibiootin vaihtoa.
  - Joskus on tässä tilanteessa hyvä tehdä bakteeriviljely, jotta oikean antibiootin valinta on helpompaa.
  - On myös hyvä tutkia, onko rintakudokseen muodostunut abskessiä.
  - Myös inflammatorinen rintasyöpä saattaa oirehtia samalla tavalla kuin rintatulehdus.

TARVITAANKO SAIRAALAHOITOA?

- Vaikeimmat rintatulehdukset saattavat vaatia sairaalahoitoa.
- Äiti ja vauva on tuolloin välttämätöntä pitää yhdessä, jotta rinta tyhjenee mahdollisimman tehokkaasti.

ABSKESSI

- Abskessin oireet ovat kova, punoittava ja arka selväraja-alue rinnassa.
- Noin 3 % rintatulehduksissa muodostuu abskessi.
- Abskessi voidaan tyhjentää ultraääniohjauksessa
  - suurta abskessia voidaan hoitaa dreeniillä.
- Abskessi ei estä imettämistä, kunhan voidaan välttää vauvan suun osuminen dreenin ulostuloaukkoon.

MITEN RINTATULEHDUS VAIKUTTAA IMETYKSEEN?

**Imetystä voi ja kannattaa jatkaa!
Maito on edelleen lapselle laadukasta.**

MAITO SAATTAA MAISTUA ERILAISELTA RINTATULEHDUKSEN AIKANA

- Enemmän natriumia ja kloridia
- Vähemmän laktoosia ja glukoosia

TIEHYTTUKOS SAATTAA VÄHENTÄÄ MAITOMÄÄRÄÄ

- Mitä huonommin rinta tyhjenee, sitä vähemmän maitoa muodostuu
  - Todennäköisyys, että maitomäärä ei palaudu ennalleen, on suurempi, jos
    - Synnytyksestä on kulunut vasta vähän aikaa
    - Tyhjeneminen on huonoa pitkään

SUURI RISKI IMETYKSEN LOPPUMISEEN

- Rintatulehdus on äidille kurja tauti, ja ajatus imetyksen lopettamisesta voi tuntua houkuttelevalta
- Tässä vaiheessa ei kannata lopettaa, imetys hoitaa tulehdusta!
- Äiti tarvitsee paljon apua selviytyäkseen arjesta rintatulehduksen aikana
- Käy äidin kanssa yhdessä läpi riskitekijät – miten voitaisiin välttää, ettei rintatulehdus uusi?

RINNANPÄÄN HIIVA

RINNANPÄÄN HIIVAN OIREET

- Pitkittynyt, polttava kipu rinnanpäässä
  - saattaa säteillä myös syvälle rintaa.
- Äidille tilanne saattaa vaikuttaa siltä, että kyseessä on edelleen rintatulehdus.
- Kipu saattaa muistuttaa huonon imuotteen aiheuttamaa kipua.
- Rinnanpää saattaa näyttää normaalilta, tai se saattaa punoittaa tai kiiltää.
  - Joskus voidaan myös nähdä pieniä rakkuloita.
- Viljely ei välttämättä anna vastausta siitä, onko kivun takana hiiva.

HIIVAN HOITO

- Paikallisvalmisteet
- Valo, ilmakylvyt ja rinnanpään pitäminen kuivana
- Vauvan suu kannattaa herkästi myös hoitaa
- Sitkeän hiivan hoito
  - Onko äidillä tai kumppanilla genitaalialueen hiivaa?
  - Onko vauvalla vaippa-alueen hiivaa?
  - Mahdolliset tutit, tuttipullot ja liivinsuojat kannattaa vaihtaa ja steriloida tiheästi.
  - On mahdollista, että lanoliinin käyttöä kannattaa välttää, jos hiiva paranee hitaasti.

LÄHTEET JA LINKIT

- Amir et al: Does Candida and/or Staphylococcus play a role in nipple and breast pain in lactation? A cohort study in Melbourne, Australia. BMJ Open 2012, vol 3, issue 3.
- Amir et al: Academy of Breastfeeding Medicine Clinical Protocol #4: Mastitis, Revised March 2014. Breastfeeding Medicine 2014, vol 9, no 5.
http://www.bfmed.org/Media/Files/Protocols/2014_Updated_Mastitis6.30.14.pdf
- Lactbase-tietokanta <http://www.terveysportti.fi/terveysportti/gravbase.koti>
- Naistalo, Imetys ja kipu <https://www.terveyskyla.fi/naistalo/raskaus-ja-synnytys/imetys/imetys-ja-kipu>
- Sasaki et al: Does Lanolin Use Increase the Risk for Infection in Breastfeeding Women? Clinical Lactation 2014, vol 5, no 1.
- Tetarologinen tietopalvelu
<http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaanhoitopalvelut/teratologinen-tietopalvelu/Sivut/default.aspx>